

GH. PETRE-GOVORA

**NOI DESCOPERIRI APARTININD CULTURII
COTOFENI IN NORD-ESTUL OLTENIEI**

Cercetările arheologice anterioare din zona nord-estică a Olteniei au documentat prezența culturii Cotofeni¹. Recent, au fost identificate noi puncte arheologice aparținând acestei culturi, în expunere întrînd complexul cultural din punctul „Zdup”² și „Coasta Ungurenilor”, ambele pe teritoriul orașului Ocnele Mari și „Cetățuia” R. Vilcea.

A. Zdup. La circa 300 m nord-est de actualul strand Ocnele Mari, se înalță un deal conic, destul de înalt, având la bază o poienită, pe vremuri poate o dolină cu diametrul mare, ce formează în parte curtea și gospodăria locitorului D. Hurezeanu.

În primăvara anului 1973, amenajindu-se drumul, lama buldozerului a răscolit pe latura dreaptă depunerea arheologică pe o adâncime de 0,80 m.

In anii 1973-1975 s-au efectuat mai multe sondaje (fig. 1/A) documentându-se două locuiri : una Cotofeni și alta aparținând unui aspect cultural de la începutul epocii bronzului³. Cele două așezări nu se suprapun decât parțial. Situația stratigrafică pe bază de adâncime se prezintă astfel : începînd de la suprafață (fig. 1/B) chiar în solul viu, sol de pădure brun-negru, se întinde un strat în grosime de 0,40 m, în care se găsesc fragmente ceramice Cotofeni III și rar Gлина III. Fragmentele ceramice de tip Gлина apar pînă la adâncimea maximă 1 m.

În componența culturală intră și ceramica de influență Kostolac și Vučedol, frecvență între 0,60—1,80 m adâncime. Numai în stratul Cotofeni III, la adâncimea de 0,60—1,80 m s-au găsit și fragmente ceramice decorate cu șnurul răscut și înfășurat. Între 2—2,60 m fragmentele ceramice din fază III se răresc și la această adâncime s-au surprins elemente ceramice specifice fazei II, printre care toarta tubulară cu „cep” și „suprafnălțată”.

1. *Istoria României*, 1960/cap. redactat de I. Nestor/p. 100, D. Berciu, *Dacia N.S.*, VI, 1962, p. 387—391, același *Zornile Istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966, p. 135 ; Gh. Petre, în SCIV, 1967, 18, 4, p. 640—653, același SCIV, 21, 3, 1970, p. 481—487.

2. Toponimul este legat de vechea denumire a locului de detenție a celor condamnați să scoată sare din ocnă. Locuirea se găsește în imediata apropiere a celei mai vechi guri de ocnă — actualul strand.

3. Gh. Petre, *Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, în Buridava II, 1976, p. 16.

La adincimea de 2,80—3,60 m apare un nivel cu ceramică specifică numai fazei Coțofeni I. Solul, începând de la adincimea de 0,40 pînă la 3,60 m este tufos, iar la bază tufos milos. În strat s-au găsit oase de animale arse, nu însă și chirpic.

Materialul arheologic destul de numeros și caracteristic descoperit în săpătură îl reprezintă ceramica, lipsind total unelele. Din masa compactă de fragmente ceramice nu s-a putut recupera însă nici-o formă de vas întregibilă.

B. Locuirea din punctul Ocnenele Mici, identificată de noi în anul 1970, se află situată spre mijlocul pantelui de sud-est a dealului destul de înalt, avind o formă conică, numit și „Coasta Ungurenilor”, situat la circa 1 km est de complexul Zdup. Dealul fiind împădurit, materialul arheologic s-a scos dintre și de sub rădăcinile copacilor. S-a mai constatat că pantă a fost locuită și în faza Sâlcuța II—III, documentată prin ceramica grafitată.

Pe baza materialului arheologic recoltat s-a mai constatat că este vorba de o așezare sezonieră Coțofeni III, care ocupa această înăltime apărâtă natural.

C. Cetățuia R. Vilcea. Punctul arheologic a fost semnalat de noi încă din anul 1970 cu ocazia primelor săpături edilitare efectuate în scopul amplasării unui bazin colector a apei potabile necesară orașului⁴. În vara anului 1979 săpăturile au fost extinse în același scop cu care ocazie a fost recuperat un bogat material arheologic specific culturilor: Coțofeni faza III-a, Glina III, Verbicioara, Hallstatt și Latène geto-dacic. Complexul arheologic se află situat în șaua pîntenului de deal pe care este zidită biserică Cetățuia.

Cele mai numeroase resturi recoltate din punctele arheologice umintite constau din ceramică, ce se poate împărți în două mari grupe: ceramica fină și de uz comun. Ceramica fină este realizată dintr-o pastă de bună calitate, bine frămîntată și puternic urșă, avind în amestec nisip ales cu bobul mărunt, precum și paieți de mică. Pereții sunt subțiri, au suprafețe acoperite cu slip și sunt bine lustruiți în special pe partea interioară. Culoarea este cenușie, uneori castanie sau cărămiziu-portocalie și mai rar neagră.

Grupa de uz comun, mai frecventă în faza I punctul „Zdup”, este lucrată din lut în amestec cu nisip cu bobul grăunțos, ingrediente și paieți de mică. Suprafața exterioară a vaselor este tratată neglijent, spălată în riduri mari cu dungi, prezentind adesea și forme regulate trasate cu degetele sau cu spatula. Pereții exteriori sunt aspri la pipăit, iar interiorul vasului întotdeauna este bine slăpuit. Culoarea cea mai frecventă este cenușie, cărămizie sau castaniu-portocalie. O subgrupă are culoarea cimentului și în cazuri rare cu straturi cărămizii. Pereții în general sunt subțiri, iar la vasele mari ating grosimea de un centimetru. Ceramică este arsă secundar uneori pînă la zgurificare. În gama formelor putem distinge: străchinile, castroanele, cupele, paharele, ceștile, cănile, amforele și vasul borcan.

După clasificarea tipologică a ceramicii Coțofeni făcută de P. Roman⁵, în așezări este prezentă strachina de tip I — cu marginea evazată (fig. 6/10), sau tronconică cu marginea dreaptă și îngroșată spre exterior (fig. 7/9).

4. Gh. Petre, SCIV, 21, 3, 1970, p. 482, nota 9.

5. Vezi Petre Roman, Cultura Coțofeni, București, 1976, p. 19—24.

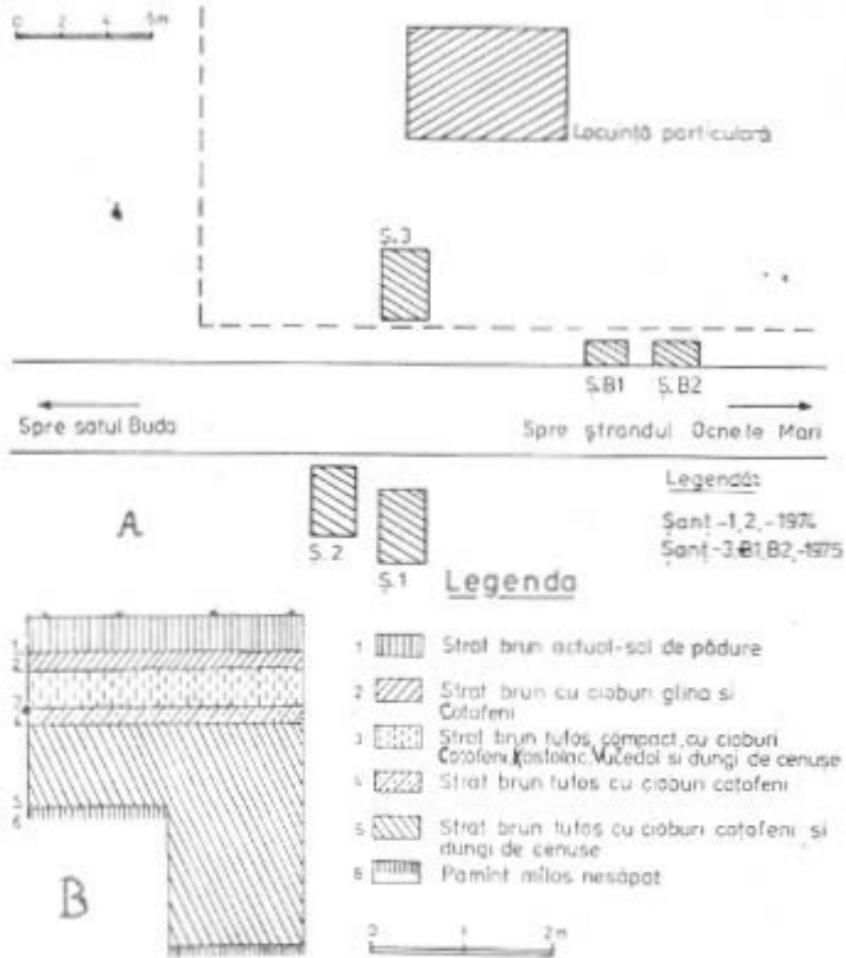

Fig. 1. A — planul săpăturilor ; B — secțiunea stratigrafică șanț 3.

Castroanele (tipul II) prezintă o diversitate de profile prin modificarea interioară a marginii. În funcție de teșirea și ingroșarea marginii, se schimbă și profilul recipientului. Astfel, teșirea scurtă redă o formă de castron aproape tronconic (fig. 4/3), sau semisferic (fig. 10/22), teșirea accentuat prelungită creează un profil prelungit ovalizat (fig. 2/1,4). În unele cazuri teșiron se arcuiștează puternic (fig. 5/1,3—6) sau marginea prezintă o ingroșare interioară (fig. 7/3). Sunt documentate și castronul trompetiform (fig. 4/2), castronul borean (fig. 6/8,9) și castronul tronconic cu pereții ușor arcuiți în interior (fig. 9/3).

Castroanele cu analogii ale culturii Vucedol, au deasemenea marginea teșită scurtă în interior și creează o formă semisferică (fig. 10/22), ori se prelungesc mult și recipientul capătă o formă tronconică (fig. 11/1,2).

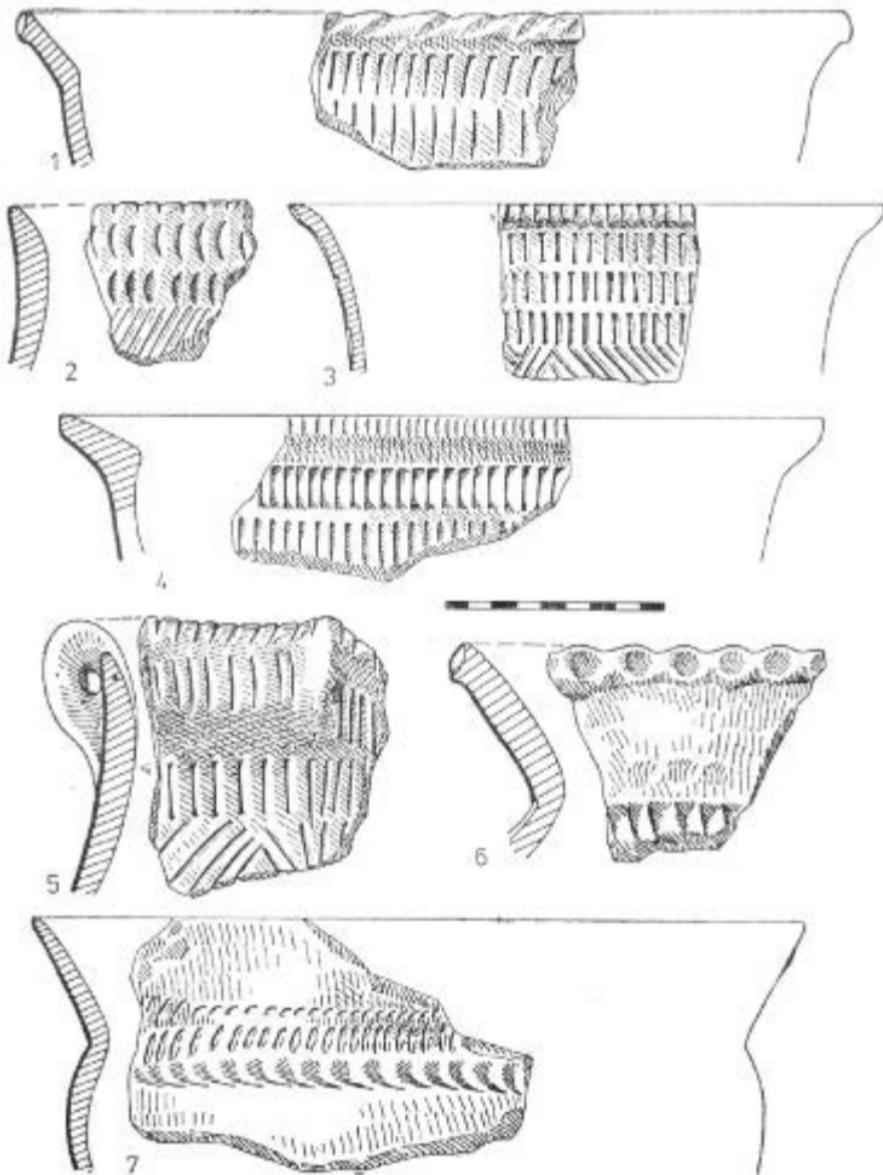

Fig. 2. Ceramică, faza I, 1—7, punctul Zdup.

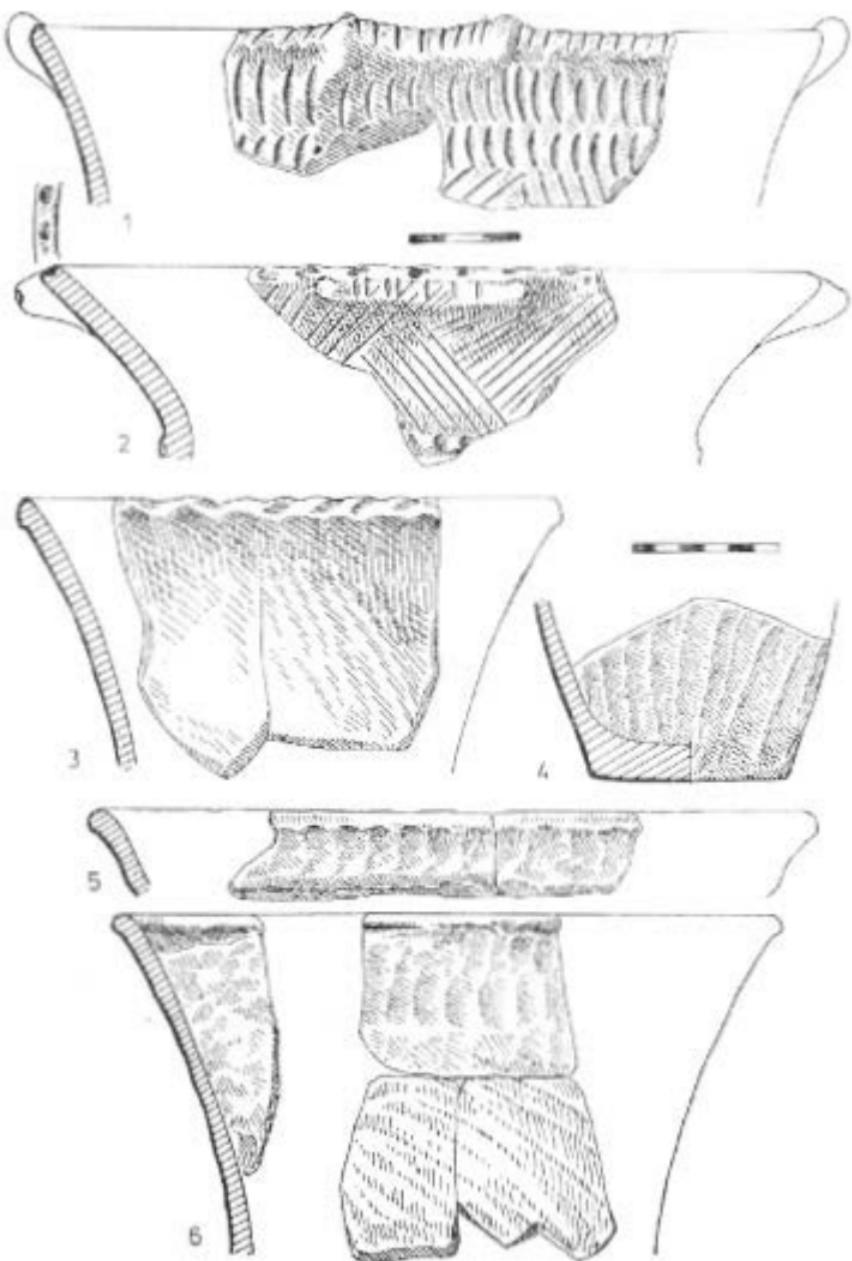

Fig. 3. Ceramică, faza I, 1—6, punctul Zdup.

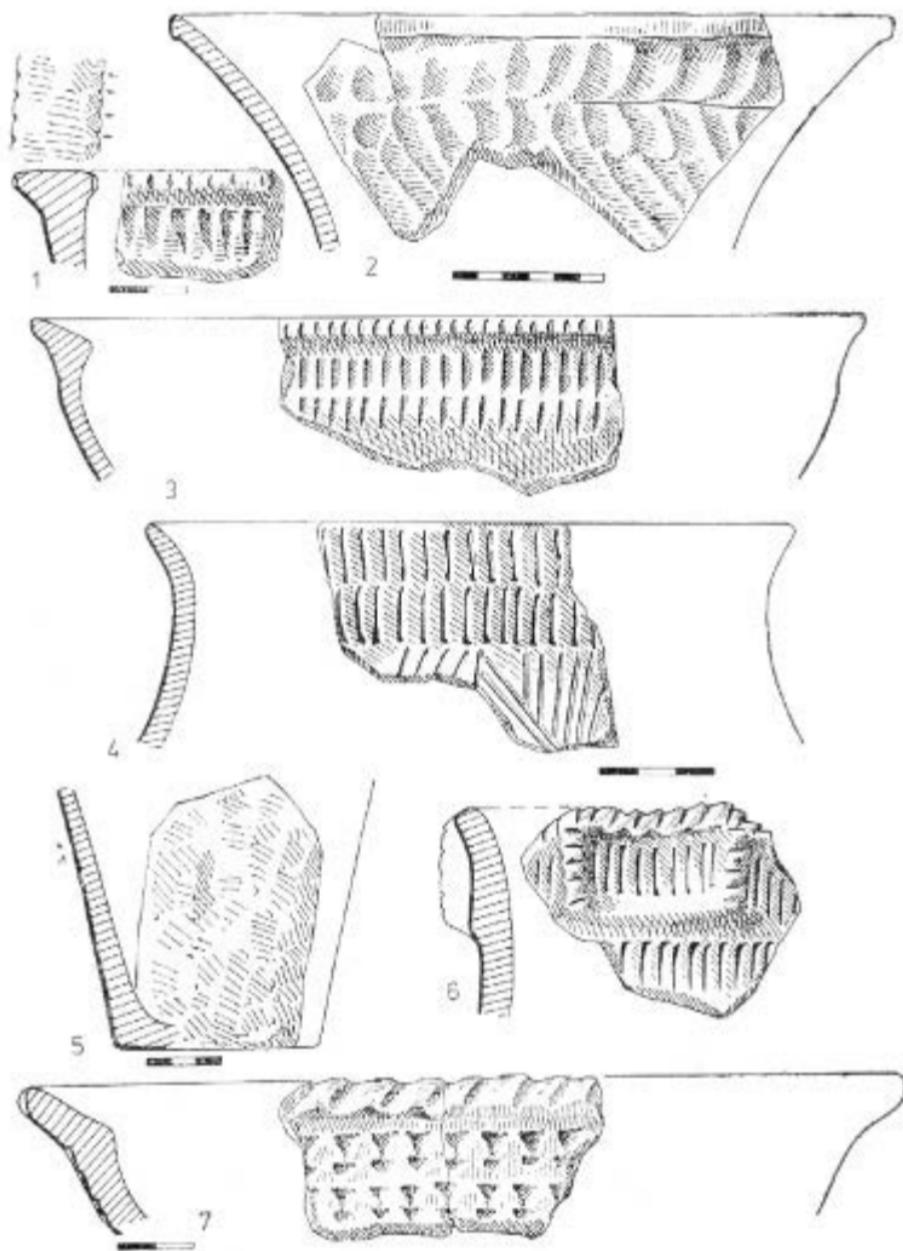

Fig. 4. Ceramică, faza II, 1—7, punctul Zdup.

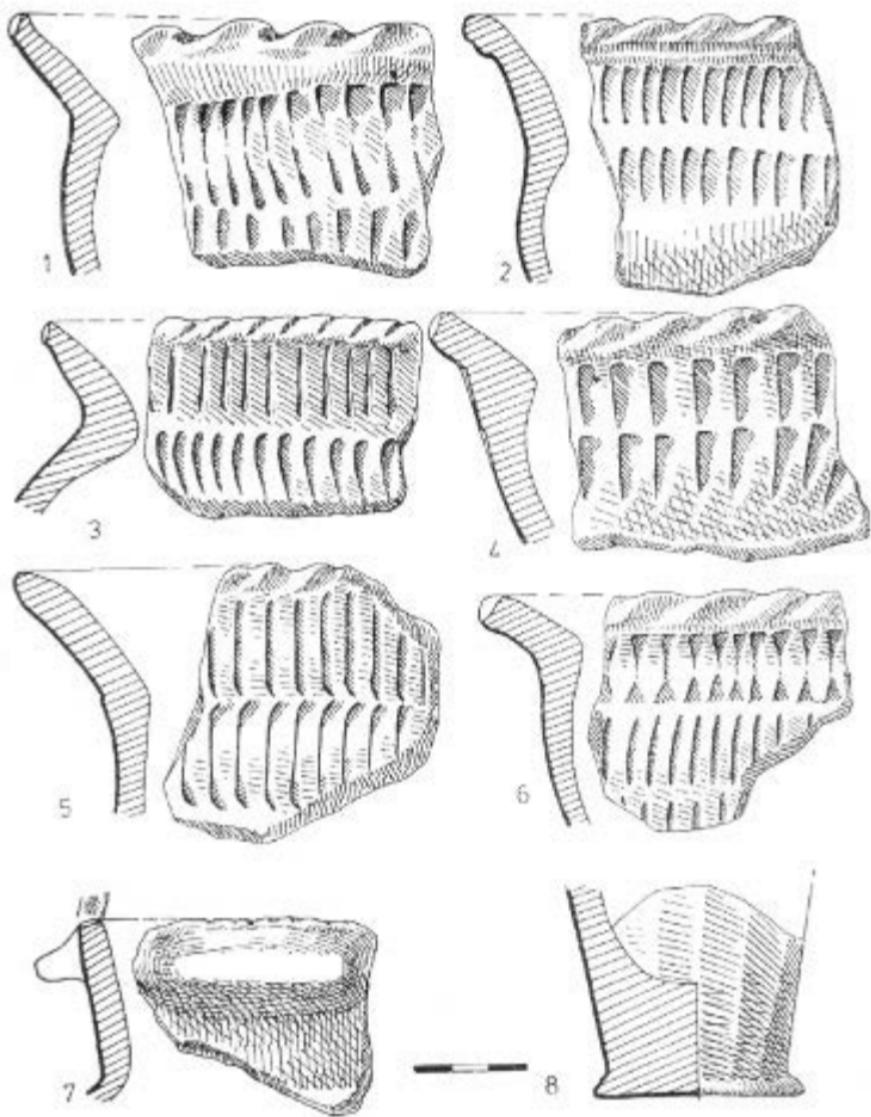

Fig. 5. Ceramica, faza II, 1—8, punctul Zdup.

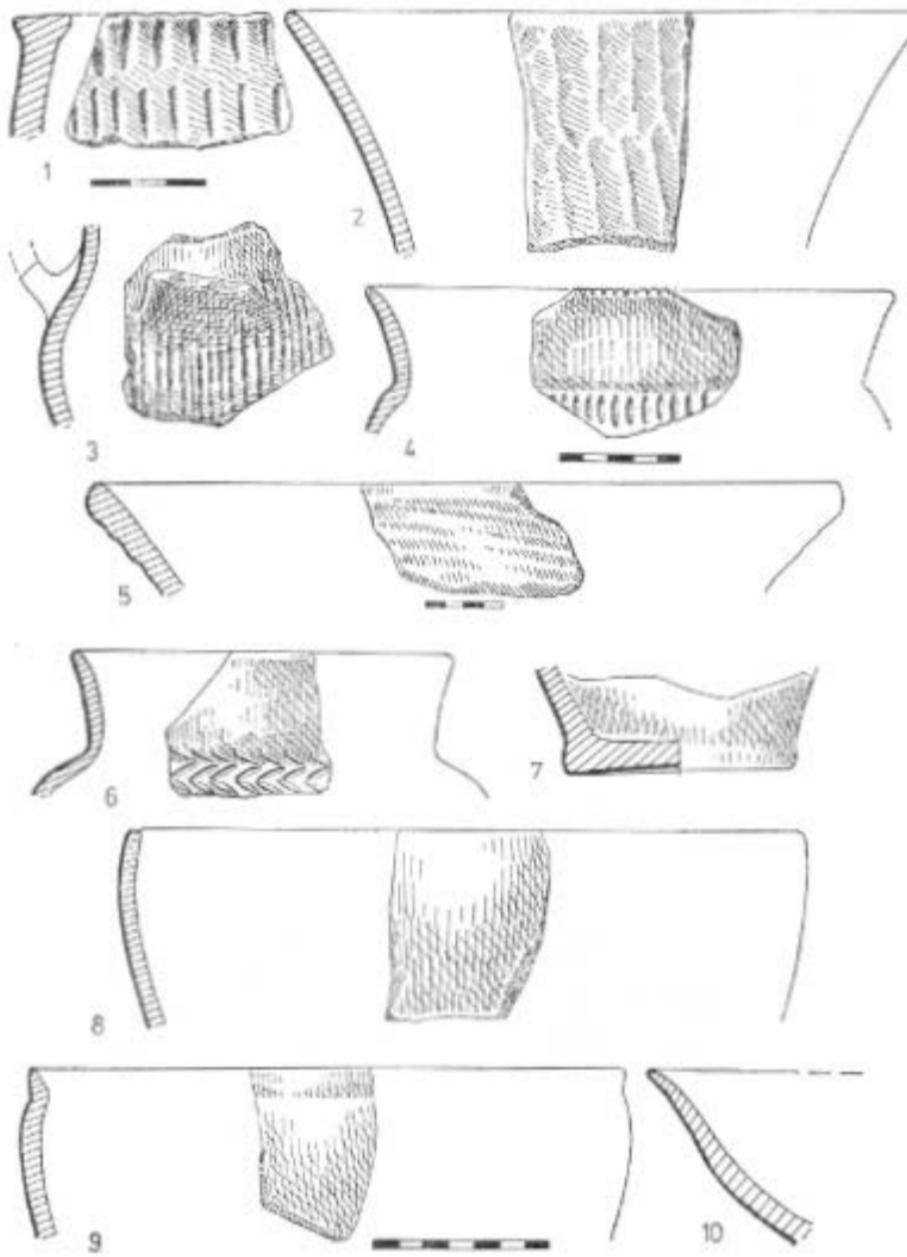

Fig. 6. Ceramica, faza II, 1—10, punctul Zdup.

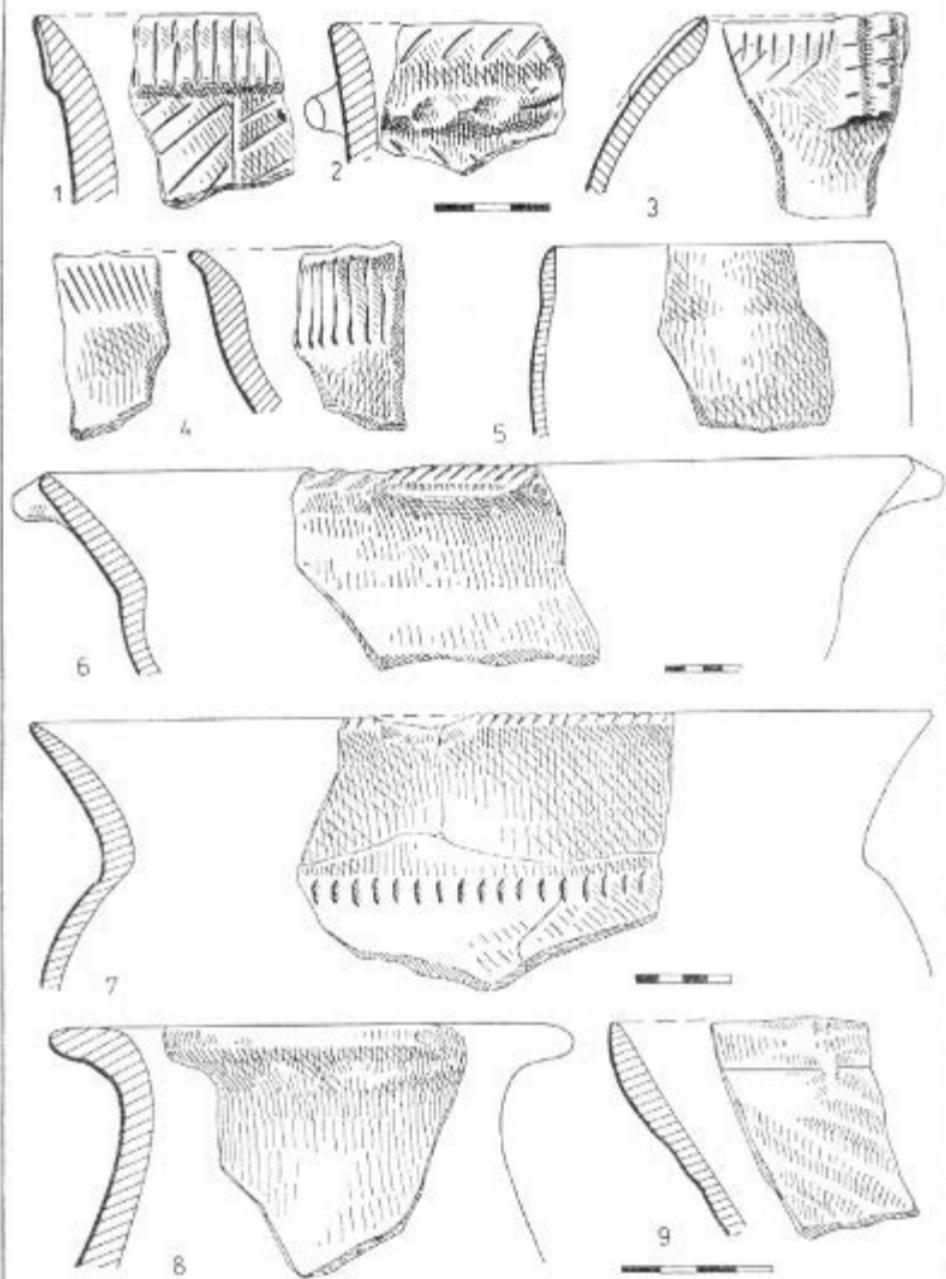

Fig. 7. Ceramica faza III, 1—9, punctul Coasta Ungurenilor.

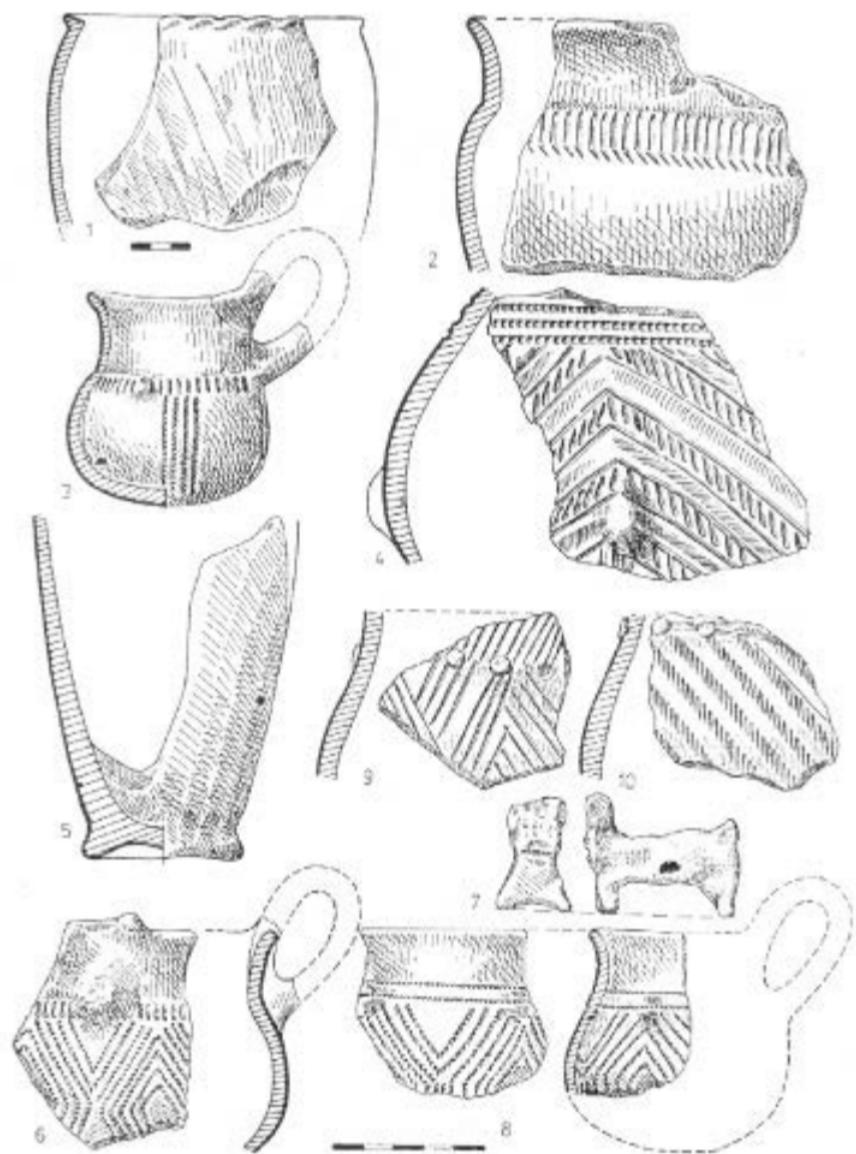

Fig. 8. Ceramica faza III, 1—8, faza II punctul Coasta Ungurenilor ; 9, 10 cer faza II punctul Zdup.

Fig. 9. Ceramică faza III, punctul Cetățuia R. Vilcea.

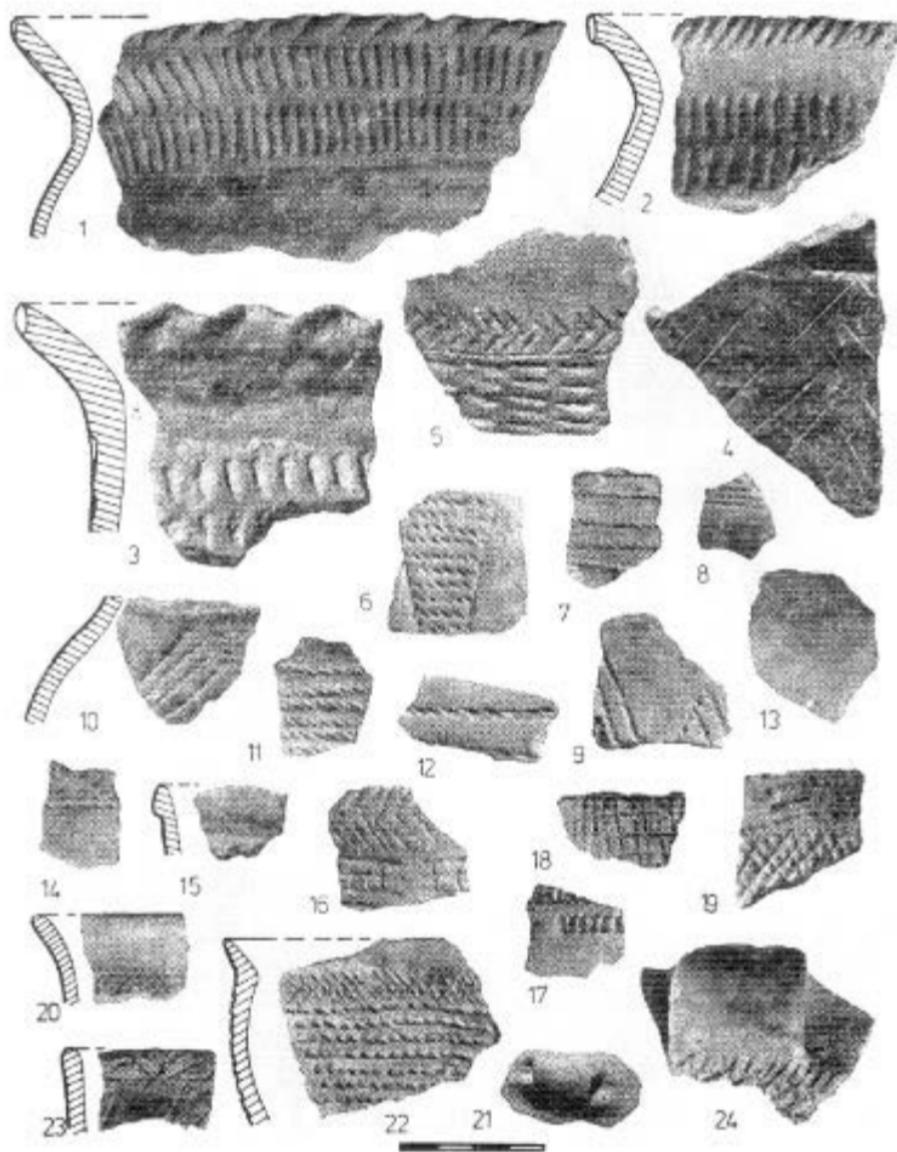

Fig. 10. Ceramică faza I, 1—5, punctul Zdup, faza III 6—24.

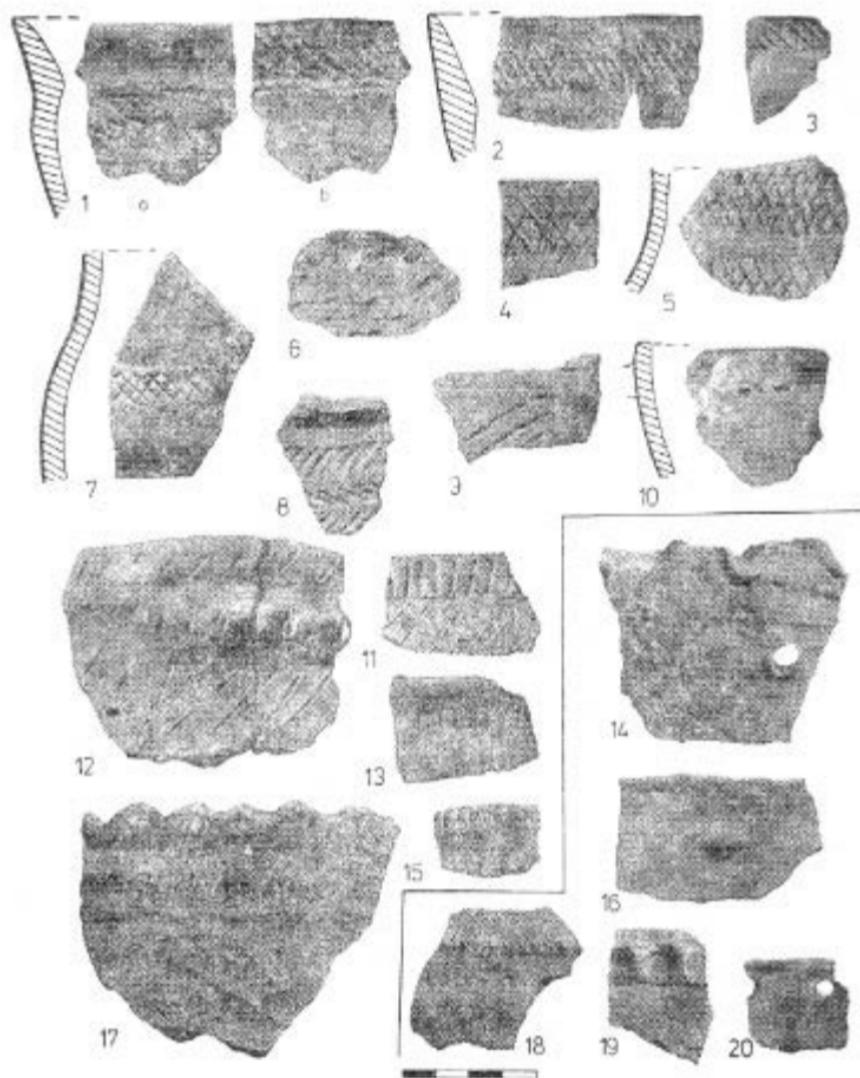

Fig. 11. Ceramică faza III, 1—13, 15, Glina III, 14, 16—20, punctul Zdup.

Mai apar : ceașca (tip III) cu corp emisferic, fund rotunjit și toarta suprăinăltată (fig. 8/3, 6, 8), cana (tip IV) cu corpul bombat (fig. 6/3 ; 8/2,4 ; 9/1), amfora (tip V) (fig. 7/8, 9/21), paharele tronconice tip VII cu pereții subțiri, baza masivă, fundul drept (fig. 5/8), sau concav și lățit spre lătură (fig. 8/5), VII c (fig. 9/4), cupele (tip VIII), (fig. 7/5), oala (tip IX) cu corpul bombat, gâtul cilindric și marginea arcuită (fig. 4/4), vasul borcan (tip XII) de diferite forme și mărimi (fig. 2/2, 3, 7 ; 4/6 ; 5/7 ; 6/1, 4, 6, 7/1,2, 10/1—3 ; 11/12), vase tronconice (tip XVII) (fig. 3/3), vase mari de provizii (tip XIII fig. 3/1,2, 7/7), cu torti tubulare (fig. 2/5) și vasul-lighean de mari dimensiuni (fig. 6/5, 7/6).

Printre torti deosebim două grupe : A) torti tubulare perforate orizontal (fig. 10/12,24) și tortile „manșetă” (fig. 2/5) ; B) torti aplicate în bandă (fig. 6/3) sau rotunde în secțiune (fig. 8/6,8, 9/1). Uneori, sudarea se face în „cep”. Pentru apucat sau agățat servesc și proeminentele aplicate (fig. 3/1,2 ; 7/6) sau perforate vertical (fig. 11/10).

ORNAMENTAREA. Tehnica folosită la ornamentarea vaselor constă din incizii (adincire), relief și incrustare. Lipscă tehnica picturii — probabil din cauza arderii puternice a ceramicii. Procedeul și modul de dispunere a motivelor ornamentale sunt bine cunoscute în aria de răspândire a culturii Cotofeni⁶.

Plastica este redată prin reprezentări zoomorfe schematizând bovidee (fig. 8/7).

Pentru încadrarea cronologică se are în vedere repertoriul ceramic, care în faza I, — deși mai sărac în forme și ornamentare — cuprinde castroanele adinci cu marginea teșită spre interior (fig. 2/1,4), străchinile și lighele bazine (fig. 3/5), vasele tronconice (fig. 3/3), frecvent vasul borcan (fig. 2/2, 3, 6, 7 ; 10/1—3), vasele de provizii (fig. 2/5, 3/1,2) și amforele (fig. 3/6) a căror suprafață este tratată neglijent mai mult borbotinată în „vîrci”. În număr redus apar și paharele tronconice (fig. 3/4) care în faza a II-a și a III-a devin considerabil de frecvente.

Ornamentarea ceramicii din faza I este realizată prin sănțulete late incizate și dispuse orizontal (fig. 2/7), uneori căpătind formă unor paranteze asociate cu linii oblice sănțuite (fig. 2/2), motivul în „căpriori” (fig. 10/4), linii sănțuite în unghi (fig. 2/3,5) sau în siruri paralele formind un registru ornamental sub marginea vasului (fig. 2/2,3 ; 3/1,2). Frecvent găsim deasemeni decorul stampilat din incizii ingropate și dispuse sub marginea vasului în două sau trei rinduri paralele orizontale (fig. 2/3—5, 10/1—3), uneori în formă de „cui” (fig. 2/1). Alte caracteristici sunt : briul alveolat dispus pe gâtul (fig. 3/2) sau marginea vasului (fig. 2/6), alveolarea marginii (fig. 2/1 ; 3/2,3 ; 10/1,3) sau crestarea ei (fig. 2/2,5) amintind de maniera sălcuteană, proeminentele (fig. 3/1,2) și toarta „manșon” (fig. 2/5).

Analogiile cele mai apropiate le găsim în așezările de la Locușteni⁷, Herculane — Peștera Hoților, Lelicieni, Petrești⁸ etc..

În faza II a, tratarea pastei și suprafața vaselor e mai bine îngrijită. Castroanele devin mult mai numeroase, iar profilul capătă forme variabile,

6. Idem, Op. cit., p. 38.

7. Cf. P. Roman, Op. cit., p. 38.

8. P. Roman, Op. cit., p. 38.

Cind teșirea marginii se arcuieste, capătă profil de castron borean (fig. 5/2). Asemenea castroane s-au descoperit în așezările de la Branet⁹ și Cirna¹⁰.

In gama formelor, pe lingă castronul cu marginea îngroșată și lățită în părți (fig. 4/1) și castronul trompetiform (fig. 4/2), se înmulțesc străchinile cu deschiderea largă, oala, (fig. 4/4), vasul borean cu apucători (fig. 5/7) sau cu aplicații în relief (fig. 4/6) și paharele tronconice cu fundul plat (fig. 4/5) sau lătit (fig. 5/8).

In maniera de ornamentare sunt folosite în continuare procedeele fazei anterioare: sub formă de linii săntuite (fig. 4/4) și stampilările organizate în șiruri paralele orizontale (fig. 4/3, 4, 6), în formă de „8” (fig. 4/7), crestături laterale pe margine (fig. 4/1) sau alveolare ci (fig. 5/1–6).

Tot ca element decorativ se menține borbotina organizată în „vîrci” care acoperă uneori întreaga suprafață a vaselor (fig. 4/2), apar găurile perforate pentru agățat și aplicații de „boabe de linte” ce despart cele două registre ornamentale ce acoperă suprafața vasului (fig. 8/9, 10). Pentru acestă fază găsim analogii în așezările de la Branet¹¹.

Faza III a culturii Coțofeni, numită și perioada regionalizării și a variantelor cu caracter specific¹² se manifestă în nordul Olteniei și mai ales în jurul Govorii, în două etape: III a și III b. Etapa III a este cea a continuității cronologice în nivele suprapuse. Așezările sunt situate pe terase și primesc influențe culturale sud-vestice, cum sunt cele din punctele Căzănești și „Zdup” Ocenele Mari.

Varianta III b se detășază în complexe mobile, păstorești și le înținim pe înălțimi apărate natural, cu o cultură mai conservatoare. Menționăm punctele: Dealul Săpunarului — Govora Sat, Chiciurla — Birsești, Gătejești, Bunești, Cosota — Ocenele Mari¹³, Coasta Ungurenilor — Ocenele Mari și Cetățuia R. Vilcea.

Pe lingă specile ceramice întâlnite în etapele anterioare se remarcă apariția unei grupe ceramice având în amestec nisip fin, de culoare neagră sau neagră cenușie specifică bronzului timpuriu.

Dintre forme întâlnite castroane simple cu marginea dreaptă (fig. 6/8) arcuită și îngroșată în interior (fig. 7/3) ușor teșită (fig. 7/4), castronul tronconic cu marginea dreaptă și îngroșată în exterior (fig. 7/9), străchina evazată (fig. 6/10), lighele de dimensiuni mari (fig. 6/5, 7/6), vasul tronconic (fig. 8/5), vasul borean (fig. 6/1, 9; 7/1, 2; 11/12) cu fundul plat (fig. 6/7), oala (fig. 6/6; 3/2), amforă (fig. 7/8; 9/2), vasele mari de provizii (fig. 7/7), ceașca cu toartă suprainălțată (fig. 8/3, 6, 8; 9/1) ceștile de dimensiuni mici (fig. 10/15, 23) și paharele cu corpul sferic (fig. 9/4). În repertoriul foarte variat al formelor ceramice se detășează cantitatea impresionantă a paharelor tronconice și a ligheanelor bazină, cu sau fără apucători. Deasemeni, stratigrafie, s-au putut constata în punctul Zdup puternice urme de arsură — fără lipitură — și dungi groase de cenușă, ceea ce ar indica descoperirea în punctul amintit a unui centru de extragere și pre-

9. Augustin Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Branet*, în *Cercetări arheologice*, muzeul de istorie al R.S.R., București, 1976, p. 44, fig. 8/2; 9/1–2.

10. Gh. Bichir în *Materialele V*, 1959, p. 277, fig. 5/2, fig. 8. Vezi și D. Berclu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, 1939, p. 77, fig. 89/9, 11.

11. A. Ulanici, *Op. cit.*, p. 47.

12. P. Roman, *Op. cit.*, p. 43.

13. Gh. Petre, în *SCIV* 18, 4, 1967, p. 643–653.

parare la foc a sării și apoi brichetarea ei în forme din saramura care se găsea din abundență în izvoarele salifere din imediata apropiere. Forma aceasta ceramică de un tip singular, descoperită prima dată la Govora Sat și socotită drept plesă de cult¹⁴, are bune analogii cu brichetajele descoperite în zonele cu izvoare salifere încă din neoliticul timpuriu¹⁵ și târziu¹⁶, epoca bronzului și a fierului¹⁷ pînă în secolul XVII e.n.¹⁸.

În faza III ornamentearea ceramicii devine destul de expresivă. În tehnica inciziei motivele ornamentale cele mai caracteristice sunt: benzile de linii paralele verticale (fig. 6/3 ; 9/3, benzi de sănături în unghi (fig. 8/4), stamplări verticale (fig. 6/1, 4 ; 7/7 ; 8/2), benzi de impresiuni asociate cu schelet de pește (fig. 10/5), motivul „în spic” (fig. 6/6), linii incizate oblic, vertical, în XX-uri sau neregulat pe corpul sau marginea vasului (fig. 7/1, 3 ; 11/12), uneori decorind marginea pe ambele fețe (fig. 7/4), crestături pe margini (fig. 7/2, 6, 7 ; 11/11, 12, 13, 15), briul alveolat (fig. 7/2 ; 11/19) sau aplicativ ornamental (fig. 7/3 ; 11/18) sau cu proeminentele cu rol funcțional (fig. 7/6, 7), alveolarea superioară a marginii (fig. 7/6 ; 8/1) și barbotinarea (fig. 6/2 ; 7/9).

Este folosit frecvent procedeul incrustației cu alb în tehnica Furchenstich (realizindu-se benzi de linii paralele verticale (fig. 8/3), radiale (l. 9/1) sau orizontale (fig. 10/22), motive geometrice (fig. 8/6, 8 ; 9/4) impresiunile cu șurul răscut (fig. 10/6—12,14) sau infășurat (fig. 10/13, 15).

În faza III (Zdup) s-au identificat și elemente tipice datorate influenței Kostolac și Vučedol.

Ceramica de influență Kostolac este bine preparată, conținând în amestec cioburi pisate, nisip fin și paie de mica. Pereții sunt subțiri și bine șlipuiți, culoare cărămiziu-portocalie sau fumurie. Ca motive ornamentale menționăm desenul în rețea (fig. 10/18) asociat „cu solzi de pește” (fig. 10/16) și linii adincite prin impunături succesive (fig. 11/9) umplute cu pastă albă.

Mai pregnantă se face similitudinea prezență elementelor Vučedol, găsite împreună cu fragmente ceramice Coțofeni III-a și Kostolac. Ceramica este la fel de bine preparată, pereții vaselor sunt șlipuiți pe ambele fețe — mai atent interiorul — și au culoare cărămizie, castanie, cenușie sau cărămiziu-alburie.

Între motivele ornamentale predomină benzile în rețea umplute cu pastă albă (fig. 10/19, 20, 24 ; 11/1—5, 7).

Cultura Vučedol și influențe ale ei au fost documentate pînă acum numai în regiunea Porților de Fier în amestec Coțofeni Kostolac, iar în nordul Olteniei în așezări Glina III b, la Călină¹⁹ și mai recent la Runcuri Govora Sat²⁰. Cît privește fragmentul de la figura 11/6 executat dintr-o pastă omo-

14. D. Berclu, *Zorile Istoriei...*, p. 135.

15. N. Ursulescu, în SCIVA 28, 3, 1977, p. 307, și urm.

16. A. Jodłowski, *Eksploracja soli na terenie Małopolski w pradziejach i we wczesnym średniowieczu*, Muzeum Zup Krakowskich — Wieliczka, IV, 1971, p. 252, pl. I—X.

17. J. Filip, *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europas*, Praga, 1969, p. 1195.

18. J. Dechelle, *Manuel d'archéologie*, II, Paris, p. 715, și nota 1.

19. Gh. Petre, *Aspecte ale începăturilor epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, în Buridava, 2, Muzeul Județean Vilcea, p. 14.

20. Idem, Materiale inedite.

genă, moale la pipăit, având în componență cloburi pisate, cu pereții lustruiți, de culoare brun-cărămizie în spărtură și fețele cărămiziu-cenușii, decorat cu impresiuni executate cu spatulă în formă de unghie ce încadrează două proeminente aplicate, și-ar putea găsi analogii în tipologia vasului de la Smeeni²¹ al purtătorilor înmormintărilor cu ocru.

Observațiile de teren și în parte stratigrafice, precum și studierea materialelor arheologice dovedesc că zona subcarpatică olteană, în perioada de tranziție de la neolicic la bronz este marcată de prezența culturii Coțofeni, care se dezvoltă viguros pe parcursul celor trei faze principale: I — de formare, II — de cristalizare, III — clasică de regionalizare²².

Locuirea de la Ocnele Mari „Zdup” își incepe evoluția odată cu apariția celei mai vechi faze a culturii Coțofeni, orizontul Locusteni (fazele I a, b) pe fond eneolicic²³ și este suprapusă de fazele II și III. În faza III apar influențe sud-vestice printre care ornamentarea cu șnur fin infășurat și răsucit procedeu întlnit și în cultura Cernavoda²⁴.

Procedeul impresiunilor cu șnurul, apar în cultura Coțofeni din faza II Branet²⁵, iar în Transilvania izolat. În faza III a impresiunile de sfoară răsucită sunt rare, iar în Banat sunt întlnite pentru prima dată²⁶.

De remarcat bunele analogii între tehnica și motivul ornamental triunghiular realizat cu șnurul fin infășurat din punctul Zdup (fig. 10/13) cu cel de pe vasul din necropola tumulară de la Milostea²⁷, cu analogii în culturile șnur ceramice din Europa Centrală sau mai degrabă a orizontului Schnakenberg²⁸.

Vasul de la Milostea, pe lîngă eșarfele șnurate mai are două proeminente alungite ca cele de pe un fragment de vas de la Căzănești²⁹.

Reține atenția și fragmentul de la figura 11/6 Zdup, cu analogii în grupa de morminte tumulare de la Smeeni. În acest sens grupul tumular Milostea, pătruns în zonă, pare a fi făcind parte din faza tîrzie a culturii Coțofeni III a. Procedeul cu șnur răsucit se datoră relațiilor directe ale culturii Coțofeni cu regiunile sudice³⁰ avîndu-se în vedere sincronismul cu bronzul timpuriu helladic³¹ ca și cu epoca de bronz macedoneană timpurie.

Interferența Coțofeni-Vučedol, documentată în zona Porților de Fier, își extinde gradual influența pînă în punctul cel mai nordic din regiunea subcarpatică. Pe temeiul cercetărilor se poate afirma că factorul Vučedol se dezvoltă în Coțofeni III a Ocnele Mari și sfîrșește în Glina III b Runcuri³², contribuind astfel din plin încă din etapa de sfîrșit a culturii

21. N. L. Simache și V. Teodorescu, Materiale VIII, 1962, p. 277, fig. 3/1.

22. R. Roman, Op. cit., p. 35.

23. Gh. Petre, Materiale arheologice inedite ale culturii Sâlcuța de la Ocnele Mari,

24. D. Bericiu, Contribuții la problemele neolicului în România în lumina noilor cercetări, București, 1961, p. 131, 134, Idem Zorile..., p. 131 și bibliografie; P. Roman, Op. cit., p. 59 și urm.

25. A. Ulanici, Op. cit., p. 49.

26. P. Roman, Op. cit., p. 44.

27. Eug. Popescu și Alex. Vulpe, Necropola tumulară de la Milostea, în R.M. p. 150 fig. 1/7 a-b.

28. Ibidem, p. 153.

29. Gh. Petre, SCIV, 21, 3, 1970, p. 432, fig. 1/8.

30. P. Roman, Op. cit., p. 72.

31. Ibidem, p. 84.

32. Gh. Petre, Materiale inedite.

Coțofeni la procesul de formare a începurilor epocii bronzului în nordul Olteniei proces similar cu regiunile de vest ale țărilor noastre³³.

Din cele expuse rezultă că manifestările Vucedol, prezintă un sincronism evolutiv cu fază târzie a culturii Coțofeni³⁴ — pătrunzând adinc spre est pînă în pragul epocii bronzului cînd sunt assimilate.

Prezența elementelor glinoide (fig. 11/14, 16—20) în amestec cu faza Coțofeni III a de la Ocnele Mari ar indica faza finală a ultimilor manifestări Coțofeni și primele pătrunderi ale culturii Glina III deplin formată³⁵. În sfera culturală, pe lîngă factorul Vucedol, se inseră și pătrunderi de elemente Jigodin — din sudul Transilvaniei³⁶, care împreună cu grupele șnur ceramice și a mormintelor tumulare, formează un orizont cultural ce se interpune între Coțofeni III a și III b și cultura Verbicioara.

În acest fel, zona nord-estică se încadrează structural în aria cronologică generală a Olteniei de la sfîrșitul neoliticului și începutul epocii bronzului, urmînd succesiv perioadele culturale : Sâlcuța IV, Coțofeni fazele I, II, III a și III b, Glina III și etapa de formare a culturii Verbicioara.

NOUVELLES DÉCOUVERTES APPARTENANT À LA CULTURE COTOFENI, DANS LE NORD-EST DE L'OLTENIE

RÉSUMÉ

L'appuyant sur une riche documentation et mettant en circulation de nouveaux vestiges du passé, l'auteur parachève la carte des découvertes archéologiques de la zone Nord-Est de l'Oltenie, à la fin du néolithique et au début de l'âge du bronze.

L'auteur parle aussi des liaisons qui existent entre les cultures néolithiques identifiées dans le district Vilcea, et les autres cultures découvertes dans l'espace carpat-danubien-pontique.

33. D. Berciu, *Zorile...*, p. 136.

34. P. Roman, *Op. cit.*, p. 54.

35. Gh. Petre, *Aspecte ale începurilor epocii bronzului*, în *Buridava*, II, 1976, p. 21.

36. *Idem*, inedit, Runcuri.